

Dokumentation av miljöuppföljning med Huddinge Samhällsfastigheter AB (HUSF) i samband med Klimat- och miljöutskottets sammanträde den 12 september 2023

Reflektioner och rekommendationer från kommunens miljöstrateger

Sammanfattning

Husf har miljö-, klimat-, och energifrågor högt på agendan och man strävar efter att det ska genomsyra hela bolagets organisation, vilket den nyligen framtagna miljöpolicyen vittnar om. Vidare märks det tydligt att Husf tar sig an miljöprogrammets mål och indikatorer, samt åtgärder i handlingsplanen, och även jobbar mot mål och indikatorer som man inte uttryckligen följs upp på.

Det märks att bolaget arbetar hårt för att nå miljöprogrammets mål kopplat till energianvändning, även om man vittnar om att utmaningar finns. Det är glädjande att se att bolaget har planer och ambitioner som sträcker sig bortom miljöprogrammets programperiod.

Vad gäller miljöprogrammets temaområde hållbart byggande känner sig miljöstrategerna trygga med det arbete Husf bedriver, särskilt att man tar ett rejält omtag kring frågan om återbruk och cirkulär ekonomi, vilket syns i ambitionerna för Nya Kommunhuset, projektet Återbruk i kommunkoncernen, samt det aktiva deltagandet i Klimatarena Stockholm.

Det är glädjande att se att Husf även arbetar aktivt med biologisk mångfald och ekologisk kompensation i sina projekt. Här rekommenderas Husf, precis som utskottets ordförande kommenterade, att analysera kompensationsåtgärderna grundligt, för att säkerställa att den åtgärd som vidtas verkligen är kompenserande. Vidare rekommenderas Husf, om detta inte redan finns, sätta upp mål och indikatorer för arbetet med biologisk mångfald, så att arbetet systematiseras.

1. Husf är delansvarig för miljöprogrammets delmål 1.2 Kommunen och dess helägda fastighetsbolags energieffektivisering och produktion av förnybar energi bidrar till minskade växthusgasutsläpp, samt flera åtgärder¹ kopplat till delmålet i Handlingsplan med åtgärder för att nå klimat och energimålen [...]. Hur har Husf arbetat sedan senaste miljöuppföljningen för att energieffektivisera, producera förnybar energi och minska sin totala energianvändning?

Reflektioner och rekommendationer:

Det är tydligt att frågan om energieffektivisering värderas högt i bolaget och att det finns ett strategiskt arbete för att försöka nå målet i miljöprogrammet, även om man medger att utmaningar finns för att lyckas. Vidare ser kommunens miljöstrateger positivt på att bolaget har så pass hög andel egenproducerad el.

2. Husf är även delansvarig för miljöprogrammets delmål 2.1 Kommunen och dess helägda fastighetsbolag ska minska klimatpåverkan från egna entreprenader och byggnadsprojekt samt verka för detta hos privata aktörer, samt flera åtgärder² kopplat till delmålet i Handlingsplan med åtgärder för att nå klimat och energimålen [...]. Hur har Husf arbetat sedan senaste miljöuppföljningen för att minska klimatpåverkan från egna entreprenader och byggnadsprojekt?

Reflektioner och rekommendationer:

Kommunens miljöstrateger ser positivt på att Husf aktiva deltagande i Klimatarena Stockholm, vilket kan ge värdefulla insikter för hur den egna verksamheten kan utvecklas, särskilt kopplat till cirkulär planering och återbruk, som är arbetsgrupper inom det nätverket. Där finns säkerligen kunskap att inhämta som kan vara till gagn för Nya Kommunhuset som ska upprättas med höga ambitioner vad gäller återbruk. Här rekommenderar kommunens miljöstrateger Husf att delta aktivt.

3. Kan Husf redogöra för status för projektet ”Återbruk i kommunkoncernen”, vad syftet med projektet är och vilka mål man vill uppnå med det?

Reflektioner och rekommendationer:

Husf förvaltar ägarskapet för återbruksprojektet på ett bra sätt. Kommunens miljöstrateger ser positivt på den här typen av utvecklingsprojekt där kommunorganisationen och bolagen har ett tätt samarbete, vilket möjliggör

¹ Exempelvis 8.2.5 Planerade energieffektiviseringsåtgärder under programperioden, 8.2.6 Krav på energianvändning vid nyproduktion, 8.2.7 Solenergi-strategier

² 8.4.4 Miljöcertifiering av nybyggnation, 8.4.5 Livscykelperspektiv, 8.4.6 Hållbara materialval, 8.4.7 Checklista för minskad klimatpåverkan

ömsesidigt kunskapsutbyte kring hur de olika organisationerna fungerar. Det kommer säkerligen bidra till fler och bättre samarbeten framöver.

4. Klimat- och miljöutskottet är intresserade av hur övrigt miljöarbete (utöver klimat och energi) genomförs och om det finns en struktur för det, både i kärnuppdrag och i det egna interna arbetet. Hur bedriver Husf miljöarbetet i form av

a) i verksamhetens kärnuppdrag (till exempel i drift och underhåll, investeringsplanering, gifter i miljön etc.), och

b) internt inom er egen verksamhet (till exempel bolagets bilar, inköp, lokaler etc.)?

c) arbete med grönytor och biologisk mångfald?

Reflektioner och rekommendationer:

Kommunens miljöstrateger välkomnar att Husf tagit fram en ny miljöpolicy som ska genomsyra hela verksamheten. Vidare är det positivt att Husf arbetar med att fortbilda organisationen i miljöfrågor. Det är säkerligen en viktig aspekt för att miljöpolicyerna ska kunna implementeras på bästa sätt.

Husf har en bra plan för att nå målet om en fossiloberoende fordonsflotta år 2025. Det är bra att man ser till vad man kan göra här och nu för att ställa om tunga fordon.

Kommunens miljöstrateger ser positivt på arbetet med grönytefaktor. Här rekommenderas Husf, precis som utskottets ordförande kommenterade, att analysera kompensationsåtgärderna grundligt, för att säkerställa att den åtgärd som vidtas verkligen är kompenserande.

Vidare rekommenderas Husf, om detta inte redan finns, sätta upp mål och indikatorer för arbetet med biologisk mångfald, så att arbetet systematiseras.

Anteckningar

1. Husf är delansvarig för miljöprogrammets delmål 1.2 Kommunen och dess helägda fastighetsbolags energieffektivisering och produktion av förnybar energi bidrar till minskade växthusgasutsläpp, samt flera åtgärder³ kopplat till delmålet i Handlingsplan med åtgärder för att nå klimat och energimålen [...]. Hur har Husf arbetat sedan senaste miljöuppföljningen för att energieffektivisera, producera förnybar energi och minska sin totala energianvändning?

Husf arbetar enligt en strategi för minskad energianvändning. Strategin består bland annat i att:

- Arbeta kontinuerligt med driftoptimering av befintligt bestånd med bland annat systematiska energironder, energiuppföljning och kostnadsuppföljning.
- Månadsvis agerar drift och förvaltning på avvikelser
- Kvartalsvisa prognoser
- Genomföra omfattande energieffektiviseringsprojekt
- Beakta och prioritera energiåtgärder i det planerade underhållet
- Basera energiåtgärder på lägsta livscykelkostnad

All nyproduktion certifieras enligt Miljöbyggnad Silver. För indikatorn ”Energianvändning” är målet Guld, 70% av BBR:s energikrav.

Husf har en plan för energieffektiviseringsarbete med målet att uppnå 120kwh/m² till 2030. Finns EU-finansiering men krävs beslut om investering på cirka 320 miljoner i Mål och budget om det ska bli av.

På gång under året är solcellsinstallationer och installation av smart styrning med hjälp av AI. Solcellsinstallationerna har inte fortlöpt i den takt man ville på grund av förseningar i upphandlingar på grund av överprövningar och en omogen bransch. Detta är kanske en bidragande orsak, tillsammans med att driftoptimeringen inte gett det utfall som man hade förväntat sig, att man inte når etappmålet för 2023 avseende indikator 1.2.2. Energianvändning inkl. verksamhetsel i verksamhetslokaler [...]. Indikator 1.2.3 Samlad effekt av solceller [...] kommer dock fortfarande kunna nås inom programperioden.

Husf producerar också egen el genom ett vindkraftverk. Effekten är på 2000kW och täcker 24% av bolagets elanvändning i fastigheterna.

³ Exempelvis 8.2.5 Planerade energieffektiviseringsåtgärder under programperioden, 8.2.6 Krav på energianvändning vid nyproduktion, 8.2.7 Solenergi strategier

2. Husf är även delansvarig för miljöprogrammets delmål 2.1 Kommunen och dess helägda fastighetsbolag ska minska klimatpåverkan från egna entreprenader och byggnadsprojekt samt verka för detta hos privata aktörer, samt flera åtgärder⁴ kopplat till delmålet i Handlingsplan med åtgärder för att nå klimat och energimålen [...]. Hur har Husf arbetat sedan senaste miljöuppföljningen för att minska klimatpåverkan från egna entreprenader och byggnadsprojekt?

Husf har gått med i Klimatarena Stockholm⁵ och följer klimatarenans gemensamma anvisningar för klimatberäkningar. Man jobbar även med att kompetensutveckla organisationen i frågan.

Under året har Husf upphandlat nya kommunhuset och nya biblioteket med högt fokus på minskad klimatpåverkan och återbruk.

Husf har genomfört en återbruksinventering för Solfagraskolan som visar vilka produkttyper som har störst potential.

I arbetet med Nya Huddingehallen används verktyget CR3 (Carbon Cost Compass) tillsammans med Sweco. Detta möjliggör tidiga beräkningar och systemval både för klimatpåverkan och kostnad.

Mycket av arbetet med mål 2.1 och 2.2 i miljöprogrammet är långsiktigt arbete där man under programperioden tar omtag, men effekten kommer att ge utfall efter programperioden.

3. Kan Husf redogöra för status för projektet ”Återbruk i kommunkoncernen”, vad syftet med projektet är och vilka mål man vill uppnå med det?

Projektet ägs och projektleds av Husf. Projektplanen blev godkänd av styrgruppen v.36 2023. Projektplanen sträcker sig till september 2024.

Syftet med projektet är att kommunkoncernen tillsammans, genom att återbruket ökar, uppnår interna mål och de nationella och globala miljö- och klimatmålen genom att möjliggöra en mer resurs- och klimatteffektiv samhällsutveckling, där avfall blir till resurser och minskar utvinning av jungfruliga tillgångar.

⁴ 8.4.4 Miljöcertifiering av nybyggnation, 8.4.5 Livscykelperspektiv, 8.4.6 Hållbara materialval, 8.4.7 Checklista för minskad klimatpåverkan

⁵ Klimatarena Stockholm är ett gemensamt initiativ av Region Stockholm och Länsstyrelsen i Stockholms län, med finansiering från europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF). Syftet är att effektivisera och strukturera samverkan mellan länets företag, kommuner och akademi för att öka takten på klimatomställningen i Stockholms län.

4. Klimat- och miljöutskottet är intresserade av hur övrigt miljöarbete (utöver klimat och energi) genomförs och om det finns en struktur för det, både i kärnuppdrag och i det egna interna arbetet. Hur bedriver Husf miljöarbetet i form av

a) i verksamhetens kärnuppdrag (till exempel i drift och underhåll, investeringsplanering, gifter i miljön etc.), och

b) internt inom er egen verksamhet (till exempel bolagets bilar, inköp, lokaler etc.)?

c) arbete med grönytor och biologisk mångfald?

Husf har antagit en ny miljöpolicy under augusti månad. Miljöpolicyen förkunnar att miljöarbetet ska vara en naturlig och integrerad del av verksamheten med fokus på minskad klimatpåverkan, minskad energianvändning, sunna materialval, bevarande av biologisk mångfald och minskade avfallsmängder med återbruk i fokus. Husf är inte ISO-certifierade men arbetar i stort sett enligt samma principer.

Kopplat till gifter i miljön loggas materialval i miljödatabasen SundaHus⁶, och man har rutiner för hantering av farligt avfall och kemikaliespill. Dokumentation av kemiska produkter sker i ett nytt digitalt kemikaliehanteringssystem. Man arbetar aktivt med substitution och fasar ut produkter enligt en utfasningsplan.

75% av personbilarna och lätta lastbilar är fossiloberoende, med ett mål om att nå 90% under 2023. Husf kommer inte att nå längre än till 75% för 2023 (vilket är lika med utfallet för 2022) men vi kommer att nå målet till 2025 genom de utbyten som planeras.

Mängden inköpt diesel har minskat med 50% jämfört med 2021. Flottsbro, som står för cirka en tredjedel av bolagets bränsleförbrukning per år, har ställt om till användning av HVO100 istället för att använda EcoPar A⁷ som man använt under många år. Tungare fordon är svårare att ställa om till eldrift, men där följer man marknadsutvecklingen. I upphandlingar ställer man krav om det är skäligt, ofta genom en förbättringstrappa gällande fossilfritt bränsle.

Husf ställer även andra hållbarhetskrav i upphandlingar. Man har referensgruppsmöten med fokus på miljökrav och regelbundna möten med inköpsgrupp samt med Huga och kommunen.

Kopplat till biologisk mångfald arbetar Husf med att grönytefaktor ska bibehållas eller ökas i deras projekt. Man har mål om att öka antalet bikupor till minst åtta fastigheter 2030, samt öka antalet perennrabatter. Ekologisk kompensation sker för varje projekt där grönytefaktorn inte bibehålls eller förbättras. Det innebär att värden som går förlorade tillsätts i ett annat område. Husf ser detta som ett stort utvecklingsområde: det finns mycket information och underlag som går att använda för att ständigt bli bättre.

⁶ Systemstöd som underlättar hållbara materialval

⁷ <https://www.ecopar.se/wp-content/uploads/2020/04/EcoPar-A-Produktblad.pdf>

Husf arbetar med att fortbilda organisationen (mål 6.1). Finns planer på att använda miljöutbildningen, men kommer även komplettera med en bolagsspecifik miljöutbildning nästa år. Husf ser inte riktigt sin koppling till mål 6.2. Man bistår gärna med att sprida information i sina kanaler, men ser det inte som sin uppgift att vara avsändare.

Frågestund

Kommentar: intressant när ni pratade om kompensationsåtgärder. Klokkt att ni tar det lugnt där och väntar och analyserar påverkan och nyttan innan beslut tas.

Fråga: Solceller och leverantörer som överklagar – är det ett övergående problem eller något vi får dras med? Kunde ni agerat på annat sätt?

Svar: Leverantörer som inte uppnår kravlistan – kan vara övergående men kan också vara bestående. En omogen bransch. Vi kan inte arbeta med leverantörer vi inte vill jobba med.

Fråga: Länge pratat om energieffektivisering, samtidigt var Huga här och pratade om en ny prismodell som kan påverka verksamheter. Har ni hört detta och behöver ställa om till den nya modellen?

Svar: Det är en komplex fråga. Att styra effekttopparna utifrån AI modeller, det ser vi framför oss att vi ska göra inom ramen för energieffektiviseringsprojektet vi nämnde. Det är ett jättekiv att gå från 137kWh/m² (miljöprogrammets mål, red. anm.) till 120kWh/m² (Husf:s plan för 2030, red. anm.). Med vårt ”vardagliga” driftoptimeringsarbete, det vi budgeterat och planerat för, kan vi nå 137kWh/m². Vi har också ambition om att kapa effekttoppar för att det kostar mycket. Styrelsen diskuterar ofta frågan

Fråga: Har ni andra lönsamhetskalkyler för solceller för Huga?

Svar: Solceller är mer lönsamt om elen kostar mycket. Tror att det övertid kommer ligga på högre nivå än tidigare. Har man installerat solceller så kommer de ligga där länge. Vi använder ca 36 gigawatt timmar per år. Har ett vindkraftverk som ger ca 7–8 gigawatt och två megawatt som mål för solenergi. Har gjort en studie med solcellspotential på hustaken. Har teoretiskt sett en potential på upp till 18 megawatt, dock kommer inte det kunna uppfyllas. Studien har exempelvis inte tagits höjd för takens skikt. Ambitionen är framför allt att installera på säkra tak. Vi har i dag en del anläggningar som utsatts för sabotage.

Fråga: Solceller bra mellan september och mars, inte så mycket under sommaren. När ni pratar om information, men man kan dela med sig av information av byggnadens energiprestanda, miljöcertifierade, materialval, klimatpåverkan m.m. Ni pratade även om återbruk, jobbar ni med återbruk av energi? Segeltorpshallen kan kopplas till fotbollsplanen, när man kyler ned en ishall kan man använda spillvärme för att värma en fotbollsplan.

Svar: All energi som blåser bort borde vara kriminellt, vi är på den frågan. Vi visualiserar hur mycket solenergi som genereras från solcellerna i pedagogiskt

syfte. Björkängshallen har exempelvis återvinning av energi. Det har vi fått fram i samarbete med SFAB. Det kan ni läsa om på vår hemsida.